

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ“
КАТЕДРА „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“

Приета от ФС (протокол №12/29.04.2024 г.)

Приета от КС (протокол №10/16.04.2024 г.)

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Добрин Добрев)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „КРИЗИСЕН МЕНИДЖМЪНТ“

ЗА СПЕЦ: „Публичен мениджмънт и административна власт“; ОКС „магистър“
– редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН

СЕМЕСТЪР: 9 за СС и СНУ, 11 за ДНДО и СПН

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т.ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	180	-

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Радка Иванова)

2. ....
(гл. ас. д-р Бончо Митев)

Ръководител катедра: .....
„Управление и администрация“ (доц. д-р Десислава Серафимова)

I. АНОТАЦИЯ

Дисциплината „Кризисен мениджмънт“ има за цел да формира познания у студентите за процеса на подготовка, превенция и реакция на кризите както в организациите, така и в институциите, които организират и пряко участват в управлението на кризи. Теоретичните аспекти са свързани със знанията и разбирането на следните области: основни понятия, свързани с кризата и организационните кризи, управление на кризисния процес, стратегически системи за управление на кризи, както и отделните аспекти на кризисния процес: комуникации, управление на човешките ресурси, планиране, организиране, контрол и др. Формират се умения за организационните и приложените аспекти на кризите, катастрофите, инцидентите, аварията, бедствието и др. кризисни ситуации.

Дисциплината разширява получените знания по „Мениджмънт“, „Планиране, прогнозиране и контрол“, „Стратегическо управление в публичния сектор“ и „Управление на човешките ресурси в публичната администрация“. В семинарните занятия се акцентира върху изграждане на практически умения за решаване на казуси, свързани с кризисни ситуации. Специално внимание се отделя на разработването на планове за управление на кризи, сценарии, кризисен одит и идентифициране на възможни рискове от кризи и ролята на специалистите по Публичен мениджмънт и административна власт (ПМАВ) в кризисния мениджмънт. Подготвят се курсови работи, свързани с практическата подготовка на персонала за кризи. Те ще помогнат на бъдещите специалисти по ПМАВ при вземане на бързи и адекватни решения в кризисни ситуации.

В съответствие с приложението на компетентностния подход в хода на изучаване на дисциплината „Кризисен мениджмънт“ студентите ще придобият три ключови компетентности: личностна, гражданска и предприемаческа.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
Тема 1. КРИЗИТЕ В КОНТЕКСТА НА НАУЧНОТО ПОЗНАНИЕ		2		
1.1	Еволюция на теорията за кризите и практическата ѝ приложимост	1		
1.2	Генезис, същност и нива на проявление на кризата	1		
Тема 2. СЪЩНОСТ И ОСОБЕНОСТИ НА КРИЗИСНИЯ ПРОЦЕС		4	1	
2.1	Деполаризация на кризите	1	1	
2.2	Причинно-следствена верига на кризисния процес	1		
2.3	Форми на проявление на кризите	1		
2.4	Жизнен цикъл на кризите	1		
Тема 3. УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИСНИЯ ПРОЦЕС		3		
3.1	Еволюция на подходите за дефиниране на процеса на управление на кризи	1		
3.2	Модели на процеса на управление на кризи	1		
3.3	Специфични особености и проблеми в управлението на кризи	1		
Тема 4. ДИАГНОСТИКА И КРИЗИСЕН ОДИТ		2	2	
4.1	Диагностика на бизнес средата	1	1	

4.2	Кризисен одит	1	1	
Тема 5. СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ КРИЗИ		2	5	
5.1	Идентифициране на потенциалните рискове	1	2	
5.2	Управление на риска от кризи	1	3	
Тема 6. ПОДГОТОВКА И ПРЕВЕНЦИЯ НА КРИЗИ		3		
6.1	Система за ранно предупреждение	1		
6.2	Създаване на кризисен екип	1		
6.3	Разработване на кризисна информационна система	1		
Тема 7. ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ НА КРИЗИ		4	8	
7.1	Разработване на План за управление на кризи	1	2	
7.2	Сценарии за развитие на кризисни ситуации	1	6	
7.3	Прогнозиране на кризи: количествени и качествени методи	1		
7.4	Стратегическо управление на кризи	1		
Тема 8. КОМУНИКАЦИИТЕ В КРИЗИСНИЯ ПРОЦЕС		3	2	
8.1	Комуникациите и управлението на кризи: доверие и PR	1	2	
8.2	Видове кризисни комуникации	1		
8.3	Средства за комуникации по време на криза	1		
Тема 9. КРИЗИТЕ И УЧР		3	10	
9.1	Кризисни интервенции	1	2	
9.2	Методи за предотвратяване и разрешаване на конфликти по време на кризи	1	6	
9.3	Управленски стилове и кризисно управление	1	2	
Тема 10. УПРАВЛЕНИЕ НА БЕДСТВИЯ, КАТАСТРОФИ, АВАРИИ И ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ		4	2	
10.1	БАК: същност, видове, причини, превенция и реакция	2		
10.2	Технология на ръководство на кризисни ситуации	1	2	
10.3	Ключови фактори и потенциални бариери	1		
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Казуси	5	20
1.2.	Индивидуална курсова работа	1	80
1.3.	Работа върху препоръчителна литература	1	30
Общо за семестриалното оценяване:		7	130
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит (тест)	1	50
Общо за сесийното оценяване:		1	50

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Зафирова, Цв. Стратегически аспекти в управлението на организационни кризи. Варна: Наука и икономика, 2014
2. Зафирова, Цв. Еволюция на теорията за управление на организационни кризи и практическото ѝ приложение// Известия на СУБ-Варна, бр.1, 2016, с.176-184.
3. Зафирова, Цв. Кризисният одит като част от системата за управление на риска при кризи от невоенен характер.// Сб. Актуални проблеми на сигурността, НВУ „В. Левски“, В. Търново, 2018, с.75-85.
4. Зафирова, Цв., Иванова, Р. Формиране на кризисен щаб в публичния кризисен мениджмънт//Сб. Икономиката в променящия се свят – национални, регионални и глобални измерения, ИУ, т.1, 2017, с. 293-297.
5. Зафирова, Цв. Жизнен цикъл на организационните кризи: концепции и подходи в изследването им //Научни трудове на РУ „А. Кънчев“, Русе, 2016, с.151-156.
6. Иванова, Р. Иновациите и тяхната роля в антикризисното управление на организациите. // Управление и устойчиво развитие. Бр. 1, Година 21, Vol. 74, София, ЛТУ, 2019, с. 78-82
7. Иванова, Р. Кризите и тяхното управление – неделима част от ежедневието на организациите днес. Сборник с доклади от 4-та национална научна конференция 22.10.2021 г. „Правото и бизнесът в съвременното общество“. Варна: Наука и икономика, с. 384-393 <https://doi.org/10.36997/LBCS2021.383>
8. Иванова, Р., Др. Кръстев, Ж. Матеева, Р. Николов. Управленски и правни аспекти на иновациите и устойчивостта в условията на криза. Варна: Наука и икономика. ИУ-Варна, 2024
9. Закон за управление на кризи, ДВ бр.19, 2005, Изм. ДВ, бр.102, 2006
10. Закон за защита от бедствия, ДВ бр.102, 2006, Изм. и доп. ДВ. бр.60, 07.07.2020

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Емилова, И. Управление на кризи. Свищов: АИ „Ценов“, 2012.
2. Зафирова, Цв. Публичният кризисен мениджмънт: световният опит и българската практика в обучението// Управление и устойчиво развитие, 2016, бр.3-4.
3. Зуб, А.Т., Панина, Е.М. Антикризисное управление организацей. Москва: ИД „Форум“ – ИНФРА-М, 2013.
4. Ивасенко, А.Г., Никонова, Я.И., М.В. Каркавин. Антикризисное управление. (2-ое изд.), Москва: КНОРУС, 2011
5. Илиев, Й. (ред.) и др. Антикризисно управление на индустриалните фирми. София: Авангард Прима, 2011.
6. Кузманова, М. Антикризисно управление. София: УНСС, 2015.
7. Кукушкина, В.В. Антикризисный менеджмент. М.: ИНФРА-М, 2013.
8. Филипова, М. Управление на предприятието в кризисни ситуации. Благоевград: Н. Рилски, 2013.

9. Duvnjak, V. Revitalization Strategy of Company in Crisis// 2-nd Conference Economic Development and Entrepreneurship in Transition Economies: A Search for New Paradigms, Bania Luka, October, 2012, pp.370-378.
10. Gupta, R. Corporate Communication: A Strategic Tool for Crisis Management//Journal of Economic Development, Management, IT, Finance, and Marketing, vol. 3, №2, 2011, pp.55-67.
11. James, R.K., Gilliland, B.E. Crisis Intervention Strategies (7th ed.) Cengage Learning, 2013.
12. Kapucu, Naim, Ozerdem, Alpaslan. Managing Emergencies and Crises. Barlington: Jones&Barlett Learning, 2013.
13. Lagadec, Patrick. Navigating the Unknown. A practical lifeline for decision-makers in the dark. Crisis Response-Préventique, October 2013. http://www.crisis-response.com/PDF/Navigating_the_Unknown_Lagadec_2013.pdf.
14. Laugé, A., Sarriegi, J., Torres, J. The Dynamics of Crisis Lifecycle for Emergency Management//Proceeding Conference, San Sebastian (SPAIN) 2009//<http://www.systemdynamics.org/conferences/2009/proceed/papers/P1112.pdf>.
15. Tang, Yun-Ming. Disaster Control and Crisis Management of Community// http://researcher.nsc.gov.tw/public/chief_tang/Data/0922165402.doc.
16. Valackiene, Asta. Theoretical Substation of the Model for Crisis Management in Organization// Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics, vol.22, N1, 2011, pp. 78-90.
17. Zafirova, Tz. Management of prevention against organization crises// Economics and Finance, vol.1, Aspekt Publ., Taunton, MA, 2015, pp.165-172.
18. Zafirova, Tz. Strategic decisions in the Crisis Management of Enterprises// Wirtschaft und Management: Theorie und Praxis, Verlag SWG imex GmbH, Nurnberg, Deutschland, vol. 1, 2014, pp. 161-166.
19. <http://www.CrisisManagement.com/>